

Siirtymän vaatimukset järjestelmätasolla

YSasta ja Allärsistä YSOon siirtymän vaikutukset yleisemmällä tasolla on kuvattu tarkemmin [siirtymän taustadokumentissa](#).

Olemassa olevien bibliografisten tietueiden konvertointi

Kaikilla YSA- ja Allärs-termeillä on yksiselitteinen YSO-vastine, jonka avulla YSAlla kuvaillut bibliografisten tietueiden sisällökuvailekientien (65X) termit voidaan muuntaa YSO-termeiksi.

Käytännössä siis kuvailussa käytetyn termin perusteella etsitään YSA- tai Allärs-vastine Fintosta, ja seurataan sieltä saatua linkkiä YSO-käsitteeseen.

The screenshot shows the Finto YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto interface. The sidebar on the left lists a hierarchy of terms, including 'ohjelmat' and 'atk-ohjelmat'. The main content area displays the details for 'Artemis (atk-ohjelma)', including its URI, a table of related terms, and a table of related concepts. A red circle highlights the 'LÄHES VASTAAVA KÄSITE' (Closest equivalent concept) table, which lists 'Artemis (tietokoneohjelmat)' and 'Artemis (datorprogram) (sv)' as equivalents for 'Artemis (atk-ohjelma)'.

Termien muunnoksen lisäksi tulee sanastotunnus (65X, osakenttä #2) muuntaa muodosta **ysa** muotoon **ysolfin**. Allärsin asiasanojen kohdalla muunnetaan muodosta **allars** muotoon **ysoswe**. YSON sanastotunnus on vahvistettu [Kongressin kirjaston rekisterissä](#). Kielitarkennetta käytetään aina, sillä muuten MARC kentässä ei voida ilmaista termin kieltä.

Muunnoksen yhteydessä 65X kenttään tulee lisätä YSO-termin URI-tunniste osakenttään #0.

Muunnos näyttäisi näyttäisi siis bibliografisessa tietueessa esim. tältä:

Nykyinen YSA-termi:

650 #a Artemis (atk-ohjelma) #2 ysa

Uusi YSO-käsite:

650 #a Artemis (tietokoneohjelmat) #2 ysolfin #0 <http://www.yso.fi/onto/ysol/p21663>

Jos monikielisyyttä halutaan YSO-siirtymän yhteydessä tietueisiin mukaan, voidaan 650-kenttiä toistaa:

Nykyinen YSA-termi:

650 #a Artemis (atk-ohjelma) #2 ysa

Uusi monikielinen YSO-käsite:

650 #a Artemis (tietokoneohjelmat) #2 ysolfin #0 <http://www.yso.fi/onto/ysol/p21663>

650 #a Artemis (datorprogram) #2 ysoswe #0 <http://www.yso.fi/onto/ysol/p21663>

Ketjutus

[Sisällönkuvaileuoppaan](#) mukaan [Aihe-kentässä](#) tulee välttää eri sanastoista otettujen keskenään samaa tarkoittavien samankielisten termien käyttöä ja **asiasanaketjujen** rakentamista. Riippumatta kuvaillavan aineiston kielestä voidaan kuitenkin käyttää erikielisiä asiasanoja. On myös asiasanastoja joiden rakenteeseen ja/tai indeksointikäytäntöön kuuluvat ketjut, esimerkeinä LCSH, MeSH ja Svenska ämnesord.

Asiasanaketjujen tapauksessa täytyy päättää halutaanko URI-tunnisteet erikseen ketjun jokaiselle asiasanalle.

YSOa käytettäessä kukin asiasana talletaan omalle rivilleen osakenttään **‡a** ja URI osakenttään **‡0**. Koska URI viittaa aina osakenttään **‡a**, ketjutettaessa URIsta tulee virheellinen, sillä se ei viittaa tuota ketjua vastaavaan käsitteeseen. Sen vuoksi YSOa käytettäessä ei käytetä osakenttiä **‡x** (yleinen lisämääre/asiasana) eikä **‡z** (paikka talletetaan kenttään 651).

YSOn maantieteellisille käsitteille haetaan uudet monikieliset vastineet YSOa täydentävästä YSO-paikat -ontologiasta, joka YSON tapaan löytyy Fintosta. Tällöin käytetään samaa sanastotunnistetta kuin YSOssa eli valitun termin kielestä riippuen **ysolfin** tai **ysol swe**.

Muiden sanastojen osalta toimitaan kunkin sanaston käytäntöjen mukaisesti, jos ketjuja halutaan edelleen käyttää. Sama koskee kenttää 653.

YSON käyttöönotto kuvailussa

Suositeltava tapa YSON hyödyntämiseen kuvailussa on [Finton rajapinnan](#) kytkeminen kirjastojärjestelmään (REST-rajapinta). Rajapinnan kautta on mahdollista hakea käsitteitä monipuolisesti eri tavoilla, sekä kysyä tiettyyn käsitteeseen liittyviä termejä, tunnisteita, ominaisuuksia ja linkityksiä.

Jos rajapintaa ei voida hyödyntää, voidaan YSO tuoda MARC21-auktoriteettitietueina järjestelmän sisään samaan tapaan kuin YSA. Finto-projekti tuottaa YSOsta MARC21-auktoriteettitietueet niitä tarvitseville.

- YSO ja YSO-paikat lisätään Asterin auktoriteettitietokantoihin keväällä 2018.

Monet kuvailijat käyttävät YSAa myös "copy-paste"-menetelmällä, jossa tapauksessa siirtymä YSON käyttöön ei vaadi käytännössä mitään muutosta järjestelmätasolla, koska YSONkin termit ovat yksilöiviä. Toki myöskään YSON käyttöönoton mahdollistamat edut eivät tällöin materialisoidu.

Sisällönkuvailuoppaan mukaan ketjutusta käyttävien asiasanastojen osalta aihetta kuvailevia asiasanoja voi esiintyä myös kentissä **600, 610, 611, 630, 647** ja **651**.